

VOJÁK

ÚCTU
SI MUSÍŠ
ZASLOUŽIT

JAY MORTON

xyz

Voják: úctu si musíš zasloužit

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.xyz.cz
www.albatrosmedia.cz

Jay Morton

Voják: úctu si musíš zasloužit – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2024

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS **MEDIA**

VOJÁK

ÚCTU
SI MUSÍŠ
ZASLOUŽIT

JAY MORTON

xyz

JAY MORTON

V O J Á K

ÚCTU SI MUSÍŠ ZASLOUŽIT

Překlad Jiří Žák

xyz

Věnuju všem, kteří v dobrém i zlém ovlivnili můj život.
Rodině, která navzdory všemu vždycky stála při mně.
A tobě, čtenáři. Doufám, že tě moje zkušenosti a vědomosti
inspirují a že pochopíš, že všechno se dá vyřešit
a máš na víc, než si myslíš.

OBSAH

Prolog	11
SEBEPOZNÁNÍ	21
OTEVŘENOST	43
LÍDR	71
DOBRODRUŽNOST	101
INTELIGENCE	127
EXCELENTNOST	167
REZISTENCE	189
Epilog	221

PROLOG

MOUNT EVEREST, KVĚTEN 2019

Sakra! Tohle nevěstí nic dobrého!

Úzký paprsek světla z mé čelovky protíná hustou mlhu. Pod nohama a přímo před očima vidím jen skály a sních. Dál už nic. Paprsek bledne a ztrácí se. Do uší mi doléhají jen tři zvuky: zuřivé vytí větru, cinkání karabin na úvazku a dech. Netuším, kolik je hodin. Vím jen, že je hluboká noc a že každý soudný člověk leží zabalený ve spacáku v bezpečí stanu. Tábor C1 jsem opustil už dávno a konec cesty k C2 je v nedohlednu.

Teda pokud se tam dostanu.

Jak už jsem říkal, nevypadá to dobře. Vůbec. Vážně vůbec. A nemyslím to obrazně.

Mrznu a za nic na světě se nemůžu zahřát. Tělo nedokáže produkovat teplo, přestože mám na sobě všechno, co se dalo obléknout. Málo jsem jedl a spal. Je mi příšerná zima, ale už se ani netřesu. Špatné znamení. Pokud se člověk třese zimou, znamená to, že se tělo snaží zahřát. Kdybych aspoň dokázal jít rychleji, možná by mi bylo tepleji, jenomže jsem u konce sil a odpočívám po každém kroku. Je to začarovaný kruh. Potře-

buju jít rychleji, abych se zahřál, ale je mi hrozná zima a nemůžu, sotva se vleču. Čím jsem pomalejší, tím je mi chladněji, a čím mi je chladněji, tím jsem pomalejší. Nezbyývají mi žádné síly, jsem v koncích. Ačkoli tělo pracuje na plné obrátky – dělám strmý výstup v nadmořské výšce víc než šest tisíc metrů, v níž je o polovinu míň kyslíku než v úrovni moře –, nic mě nebolí. Necítím, že by se mi v nohách hromadila kyselina mléčná, ani svalovinu na rukách. Necítím vůbec nic. O to jde. Jako kdybyste zavřeli kohoutek nebo vytáhli spotřebič ze zásuvky. Jako kdyby všechny zbytky sil někdo spláchl.

Krok. Odpočinek. Krok. Odpočinek. A pokaždé se mi odstup mezi dvěma kroky trochu zvětšuje. Musím jít dál. Chci to vzdát. Chci si odpočinout tady a teď a načerpat sílu, i když k tomu bez tepla a jídla nedojde. Ale i tak. Aspoň chvíličku, ne? Připravit vojsko na poslední bitvu.

Tělo vypíná. Mysl vypíná.

Jdou na mě mdloby, ale chápu, že jsem podchlazený.

Podchlazení má tři stádia. Prvnímu se říká mírné. Tělo se snaží si za každou cenu uchovat teplo: svalový třes, rychlé a mělké dýchání, zrychlený tep a zúžené cévy. Potom nastupuje prostřední stádium. Člověk začíná být zmatený, zapomíná, dostávají se poruchy řeči, zpomalují se reflexy a přestává fungovat jemná motorika. U mě se už určitě chystá druhá fáze.

Stačí, třetí stádium si nemůžu dovolit. Zabilo by mě. Základní tělesné funkce postupně vypovídají poslušnost: nehmátý pulz, dechová zástava, pokles krevního tlaku a tělesné teploty. Začínají halucinace a smysly jsou tak zmatené, že se člověk třeba začne svlékat, protože má pocit, že je mu horko, ne zima. Když se svlékne při minus dvaceti a v led-

vém větru, pronikajícím rovnou pod kůži, všichni víme, jak to končí. Vysoko v horách našli nejednu polonahou či dokonce nahou mrtvolu.

V tomhle stádiu zatím nejsem, ale pokud zůstanu dlouho stát, brzo se k němu dostanu. Přestože naprosto přesně vím, co mi hrozí, nebojím se a ani nepanikařím. Vlastně jsem docela v pohodě. A právě v tom je zakopaný pes. Je snadné se s tím smířit a přijmout nevyhnutelné. Můžu se prostě posadit a víc se nepostavit. Můžu si lehnout a klidně usnout. Blaženě a bezbolestně.

Najednou mě napadne cosi nepříjemného. Vzpomenu si na chlapy v táboře C2, ležícím jen kousek nade mnou, i když teď jakoby nekonečně daleko, kteří se ráno probudí a nedaleko stanu najdou bezvládné tělo. Nějaký chudák, co chtěl vylézt nahoru, ale nepodařilo se mu to.

Vlastně chudák jménem Jay Morton. Vidím vlastní smrt.

Samozřejmě jsem se do tábora C2 nakonec dostal, jinak byste nečetli tyhle řádky (jedině kdyby někomu přišla zpráva z onoho světa).

Nebylo to poprvé, kdy jsem čelil smrti, a určitě ani naposled. Nechci se tu vytahovat ani si hrát na frajera, je to prostý fakt. Když se dobrovolně vystavujete nebezpečí, berete na vědomí, že jdete až za hranu. Později se v knize dočtete, že když jsem se tu noc vydal sám na Mount Everest, neexistovalo v tu chvíli lepší řešení, ať to zní jakkoli divně. Nešel jsem tam s úmyslem se zničit, protože se mi chtělo. Udělal jsem to proto, že všechny ostatní možnosti by mě takřka určitě zabily.

Povím vám pár věcí, abyste pochopili. Narodil jsem se v roce 1984 v hrabství Lancaster ve městě Preston, kde jsem strávil dět-

ství. Někteří kluci ze speciálních jednotek vám budou vyprávět strašidelné příběhy z dětství ve stylu Olivera Twista nebo ještě něco horšího. Jenže to není můj případ. Vyrůstal jsem naprosto normálně, přímo nezajímavě. Byl jsem neposedné dítě, co nerado trávilo čas doma a neumělo se na nic soustředit. Dnes by mi zřejmě diagnostikovali ADHD čili hyperaktivitu, ale tehdy tomu říkali otravné dítě, které pořád něco vymýšlí. Určitě jsem ale nebyl zlý, rozhodně jsem nebyl žádný malý hajzlík. Prostě jsem jen moc nemusel školu a škola zase mě. Nejlíp jsem se cítil na hřišti, kde jsem na ligové úrovni hrál ragby (a všem chlapům na jihu, co si myslí, že tady ragby moc dobře nehrajem, radím, aby přijeli na sever a řekli nám to do očí).

Takže ze školy jsem vypadl okamžitě, jak to šlo. Bylo mi šestnáct, a ačkoli jsem nastoupil na vysokou (pořád v Prestonu) a studoval jsem tělesnou výchovu, za rok jsem toho nechal. Částečně za to mohla skutečnost, že jsem si už v té době docela slušně vydělával rozvozem, ale hlavně mě nebavilo trávit čas zavřený mezi čtyřmi stěnami a posloucháním otravných přednášek. Rozvoz určitě nepatří k nejvíc vzrušujícím povoláním na světě, ale aspoň jsem netrčel v kanceláři, to se v mých očích rovnalo smrti. Trávil jsem čas venku, pohyboval jsem se a mezi nakládáním a vykládáním zboží jsem se mohl věnovat sobě a poslouchat hudbu.

Už tehdy jsem ale věděl, že se nejedná o dlouhodobou záležitost. Nechtěl jsem to dělat do konce života. Toužil jsem jít do světa a zjistit, co v něm je, a přitom si dávat pořádně do těla. Věděl jsem, že někteří kámoši se nehnou z Prestonu a budou ve vychozených kolejích kráčet až do smrti. Ať se jim daří, pokud si tak představují život, ale já mám jiné plány. Nic proti Presto-

nu, stejně bych se cítil kdekoli jinde. Ale svět mi nabízel tolik možností, tak proč čekat na jednom místě?

Semínka budoucnosti jsem ale zasel už před lety, když jsem ještě jako kluk zašel se svým starším bratrem do knihovny. Rozhodně jsem nebyl dítě, které by se rádo biflovalo, takže se dalo mluvit spíš o mimořádné návštěvě, na níž by si sběratelé kuriozit určitě smlsli. Brácha mi ukázal knížku v černé obálce, na které stál chlap v maskáčích a se samopalem MP5 v ruce.

Velkými písmeny tam stálo „SAS“.

„Co je to SAS?“ zeptal jsem se.

„Jednotka speciálního určení,“ odpověděl bratr. „Něco jako špioni ve službách Jejího Veličenstva.“

To znělo docela dobře.

Už tenkrát mi nicméně bylo jasné, že nemůžu jen tak nepochodovat do SAS a zaklepat na dveře. Nejdřív musím narukovat do běžné armády, abych na to mohl vůbec pomyslet (a hned od začátku jsem věděl, že šance jsou malé, *velmi* malé, ale to všechno jsem měl pouze ve svých rukách). Dozvěděl jsem se, že existují dvě pěchoty, námořní a výsadková, které představují tak asi půl cesty mezi armádou a SAS. Pomyslel jsem si, že kdyby se mi podařilo do jedné z nich nastoupit, dostal bych se o krok blíž k vytouženému cíli. Rozhodl jsem se, že se přidám k mariňákům. Netuším proč. Preston je od moře vzdálený spoustu mil a o námořnictvu jsem věděl asi tolik, co obyvatel Sahary. Něco mě k němu ale přitahovalo, a tak jsem se tou touhou nechal vést.

Tedy aspoň do chvíle, kdy jsem přišel do odvodové kanceláře.

Urostlý seržant si prohlédl vyhublého kluka z Prestonu od hlavy až k patě. Očividně jsem na něj žádný dojem neudělal.

Ani se mu nedivím. Položil mi pár otázek. Dal jsem mu pár odpovědí. Podal mi brožurku.

„Přečti si tohle, synku, a když budeš mít chuť se vrátit, podíváme se, co v tobě je.“

„Děkuju.“

Už jsem byl skoro venku, když se ještě zeptal:

„Umíš dělat shyby?“

„Jasně.“

„Kolik?“

Napadlo mě, že něco plácnu, ale věděl jsem, že to prohlédne.

„Jeden, dva.“

„Nevracej se, dokud jich neuděláš dvanáct.“

Dvanáct? Dvanáct? Pochyboval jsem, že jich Arnold Schwarzenegger udělá dvanáct!

Vyšel jsem z náborové kanceláře námořní pěchoty a naphodoval rovnou ke klasické armádě. Vsadím se, že tam po mně nebudou chtít dvanáct shybů!

Nechtěli. Snažili se mě přesvědčit, abych nastoupil do místního Královského lancashirského pluku, ale to se mi moc nelíbilo. Chtěl jsem k výsadkářům a tečka! Nic proti královskému pluku a jejich parádním uniformám, ale když mě nechtěli k mariňákům, *potřebuju* se dostat k výsadkářům.

Přijali mě v roce 2004, když mi bylo dvacet. Strávil jsem tam čtyři roky, odsloužil jsem si svoje v Iráku i Afghánistánu a potom dalších deset let v SAS (anebo jednoduše v Regimentu, jak tomu říkáme), kde jsem byl několikrát nasazený v misích Tier One (nejutajenějších a nejelitnějších operacích, které vůbec existují). Dostalo se mi výcviku v různých specializacích, mezi něž patřily třeba výsadky ve vysokých nadmořských výškách,

vojenská zdravotnická služba, orientace ve vysokohorském terénu, ochranné zabezpečení, mentorství, výcvikové metody a tím výčet ještě ani zdaleka nekončí.

Po odchodu z SAS jsem se věnoval opravdu všemu možnému. Pomáhal jsem zakládat firmy, řídil závodní auta, vylezl jsem na nejvyšší hory světa a napsal knihu. Nejvíc jsem se však proslavil účinkováním v seriálu televize Chanel 4: *SAS: Odvážnému štěstí přeje*. Vystupují v nich bývalí instruktoři speciálních jednotek, kteří přivedou skupinu dobrovolníků a podrobují je tvrdému výcviku a úporným výběrovým procedurám. V mém účinkování došlo k zajímavému zvratu. Prvních šest dní jsem byl soutěžící a podával instruktorům zprávy o pokroku kolegů: komu se daří, komu je třeba přistříhnout křídýlka a koho je nutné naopak povzbudit. Potom přišla velká chvíle. Jmenovali mě instruktorem a během následujících deseti dnů jsem působil po boku Anta Middeltona, Jasona Foxe, Marka Billingham a Ollieho Ollertona. Pořad se začal vysílat v roce 2015, stal se velkým hitem a vystupování v něm mě zviditelnilo tak, jak se mi o tom během pobytu v Regimentu ani nesnilo. Nemluvě o splnění snu dítěte, které před lety objevilo v knihovně knížku o SAS.

Zkušenosti z armády i mimo ni mě hodně naučily o životě a o přístupu k němu. O tom je tato kniha. Nechtěl jsem napsat obyčejný životopis ze tří dobrých důvodů. Zaprvé, kdejaký Tom, Dick či Harry, kteří si přičichnou k Regimentu nebo k jeho velení v Herefordu, už své životní příběhy napsali. Zadruhé, polovinu z těch knih můžeme považovat za beletrii, ne za životopis. Například balkon americké ambasády v Íránu by musel být velký jako fotbalové hřiště, aby se na něj vešli všichni, kteří tvrdí, že byli při jejím obsazování v roce 1980. A já fakt nechci, aby mě někdo strčil

do stejné kategorie. A nakonec, v neposlední řadě, jsem podepsal závazek mlčenlivosti v souladu se zákonem o státních tajemstvích, což beru velmi vážně. Spousta věcí, které jsem zažil, by vám určitě vyrazila dech, ale ze zákona o nich mluvit nesmím. A i kdybych směl, nechci. Utajení těchto věcí má velké opodstatnění a já nebudu ohrožovat bezpečnost operací, jen abych se tím chlubil.

*Můžu se však s vámi podělit o to, co jsem se naučil, aniž bych kohokoli vystavil nebezpečí. Proto se kniha jmenuje *Voják*. Když jste voják, není to jen slovo. Je to způsob života, jsou to pravidla, co vás úplně pohltí na všech frontách. Je to o přístupu k životu, pravidlech, která si nastavíte, hodnotách, které vyznáváte, metodách, které používáte, a systému, do něhož patříte. Pokud jste voják, nepracujete od osmi do čtyř. Vojáka z vás neudělá uniforma. Vojákem jste celým tělem i duší a to se nedá svléknout, nechat v kasárnách a jít domů. Vždycky mě pobavily zprávy o vojácích, kteří něco provedli mimo službu. Vím sice, co tím myslí, ale skutečný voják není nikdy mimo službu. Život je vaše služba, je s vámi a ve vás dvacet čtyři hodin denně.*

V armádě mají rádi zkratky a kódování, takže i já jsem si jednu vymyslel. Je jím slovo „soldier“, tedy voják. Kniha má sedm kapitol, jsou pojmenované podle písmen v tomto slově a jsou svědkem většiny toho, co mě vojna naučila o životě:

S znamená: Sebepoznání: poznej se, snaž se a vyhecuj se!

O znamená: Otevřenost: buď otevřený příležitostem a využij jich.

L znamená: Lídr: proč je důležité stát se lídrem a jak se postavit do čela.

D znamená: Dobrodružnost: postav se nebezpečí tváří v tvář, užij si ho a neboj se.

I znamená: Intelligence: intelekt a informace.

E znamená: Excelentnost: buď excelentní, dosahuj a udržuj nejvyšší standardy.

R znamená: Rezistence: běž si za svým navzdory překážkám.

Věci, které jsem se naučil ve všech sedmi oblastech, ze mě udělali nejen lepšího vojáka, ale i člověka. Jedno se bez druhého neobejde. Věřím, že vám to pomůže stejně jako mně.

SEBEPOZNÁNÍ

